

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۲۰/۰۷/۰۳

انجنیر عبدالصبور ساپی

استخباراتی جگړه او د سولې خوبونه

لمړی برخه

تر ټولو معلومه خبردا ده چې د افغانستان جگړه ډېر پېچلې ابعاد لري چې د گاونډيو او له اوقیانوسو هاخوا قدرتو د جاسوسي شبکو پلاس د خپله افغانانو په مټ پرمخ وړل کېږي، ترڅو چې دا مزدوران د دین، ژبې او قوم په نوم شتون لري د دې ناروین پای څه آسانه نښکاري مگر داچې خرد په شعور، قاطعیت په عمل او عدالت په وجدان حاکم شي توراو سپین سره جلاشي، په خواشني چې آن چارواکو د مصلحتو بدل کي دلته د عدالت او انصاف کاسه نسکورې کړې، اړینه خدا ده چې ملتونه جورشي نه قومونه، لسانونه جورشي نه ژبني تزاډونه د دین او اعتقاداتو درناوی وشي نه مذهبي جنگوته لمن ووهل شي، خلک باید خرد پسي لارشي نه بي خرده دارمارپسي ځکه دا جگړه نه یواځي دگرمو جبهو جگړه ده بلکې فکري، استخباراتي او د ستراتيژیکو موخو د تر لاسه کولو لپاره ستري لوبې دي خو دنورو د گټوپه خاطر فقط له افغان ولس قرباني اخلي چې په رسمي ډول په دولت کې دندې لري او په غیر رسمي ډول عام وگړي دي، مگر دولت نشي کولای دخلکو حقوق خوندي کړي او جگړه په جبهوکي مهارکړي داځکه چې د دې دولت بنځت آن د حامد کرزي له لمړۍ ورځې په فساد او مصلحت بي بنياده اوبې اساسه ايښودل شوي ده، د طالبانو له ماتې ورسته په ټول هيواد کې بشپړ امنیت ټينگ شو دا هغه موقع وه چې د نظام دپاشل شوي شپړراځي د راتولولو پخاطر يو طلائي چانس په لاس ورغلي وه باید يو پوخ اساس اوپه تکنالوژي استوار دولت بنځت کېښودل شوی وای چې نسلونو نسلونو تري خوند اخیستی وای، سره له دې چې په ميليارډو ډالراغلل خو نه يوه مدرنه اداره رامنځ ته شوه او نه اداري سيستم جوړ شو نه مدرنه تکنالوژي راغله او نه تخنيکي مسلکي کسان وروزل شول، بس چوراو تالان هره خواه حاکم شو، نغوآرم بحث بلي خواته لارشي فقط د بېگي په توگه هغه څه چې د يوې استخباراتي جگړې د مخنيوي لپاره نن ورځ د تکنالوژي په عصرکي اړينه برېښي چې يومسؤل دولت باید دخپلو وگړو دخوندي ساتولو لپاره دهغوپه هکله بشپړ معلومات بايدپه لاس ولري هغه برېښنايي تذکره ده.

اتباعو ته د برېښنايي تذکرو ویشل او تکنالوژي رامنځته کول د استخباراتي جگړې شنډولو او کاروتییک کولو پخاطر اړينه ده، د دې ترڅنګ یوقوي ملي امنیت شتون هم لازمي گڼل کېږي په خواشینی سره دغه اصل ته هېڅ ارزښت نه ورکول داسي ناوړين را منځ ته کړ چې نن دولت له خپل نفوسه له وزگار او ناوړگارو، له زوړ او ځوانه، له ښځي او نر له سواددار او بېسواده، له لنډغر او کوڅه ډبو له جاسوس او مشکو مظنون نه هېڅ نده خبر، دولت نه پوهېږي چې

په فلان کلي کې څوکسه ځوانان ژوند کوي څوکسه انجونې او په څه بُخت دي، بهردي او يا په کلي، دولت نشي کولی دکرونالپاره اړو خلکو شمېر معلوم او ورته په شفاهه اوبې زحمته توگه مرستې ورسوي ځکه چې تذکره او اساس نشته خیالي لستونه دي خیالي کار تونه مستحق او نا مستحق توپیرگران دی هریو د حامد کرزي ورته ئې تذکرې په جیب کې لري افغان پاکستانی اویا که ایرانی ده خدای پوه شي، که برېښنایی تذکرې حامد کرزي له اوله ورځې په چټکۍ وپشلي وای نن به نه په مرستو رسولوکې ستونزې او درغلی وې نه به چا په طالب، داعش و لشکر طیبه او نورو جاسوسي سازمانون کې فعالیت کولی شوی، په زرهاو داعشیان په ننگرهار ولایت کې چې دولت ته تسلیم شول نن چېرته دي؟ څه کوي؟ آیدولت خبرده؟ نه! کابل کې برېښونه څوک کوي؟ پته ئې نشته، یوه کورنۍ راځي کابل کې کور په کرایه اخلي مگر څوک پرې خبر ندي بیا کله چې لس انتحاره سل ترور او غلاوي ئې ترسره کړي بیا تصادفي ډول د ملي امنیت لاس ته ولېږي؛ دا به نه وای، همدا راز نه به په ټول ټاکنو چاپه وهل کېده، که هر ه ستونزه وه هغه به له دولته پټ نشوه پاتې کېدلی، چامالیات نشوغصبولی چا د اکثریت و اقلیت دعوا نشوه کولی هرڅه به روښانه او برېښ ول؛ چې ندي، که څه هم نن ډاکتر غنی د یوژمن ولسمشر په حیث د تذکرو وپش رامنځته کړمگر دو- دونیم کاله تېر شول ځوان د دولت کار کونکي او مقامات برېښنایی تذکره نلري خبرله کابله نده وتلي که وتلي هم وي نو ډېره محدوده ده چې ممکن کلونه کلونه وخت ونیسي راتلونکي انتخابات به بیا د سټېکرسره ترسره کېږي همدا جاروجنجال اوببولالی به روان وي لکه نن، زه دهغوکسانونه حتی د حامدکرزي نه چې برېښنایی تذکره ئې د لنډغرو د خوشحاله ساتلو لپاره نده اخیستې پښتنه کوم چې په تذکره کې د [افغان] او [مسلمان] کلمې شتون مهم وه او که د تروریزم مهارول دفساد لمنځه وړل شفافیت رامنځته کول کوم یوارین دي او ول؟ چې تاسو نه برېښنایی تذکره واخیسته او نورموهم منصرف کړل دا یوه ستره جفا وه د هیواد سره چې تاسو ترسره کړه!

نن پولیس د کابل ښار له امن کولو عاجز دي هره ورځ غلا ده چاقو وهل دي او خلک وژل دي نه لچاسره وېره شته او د چا پروا لري د حوزو د آمرینو بدلول په امنیت راوستلو هېڅ اثر هم نشي اچولي؛ ترڅو بنیاد جوړنشي، اړینه دا وه دغه استخباراتي جگړې سره چې فکرنې دلري واټنو او له بهره القا کېږي دولت ستر امکانات برابر او پلاس کې ولري ترڅو په ښه توگه د طالبانو او نور تروریستی ډلو گواښونوسره مقابله کولای وشي، چې تراوسه ئې نلري، هیواد ویننیار بادرایته مسلکي کار کونکو او سیاستوالوته اړتیا لري چې ترلري واټن پورې لاس و غزوي فکر جوړ کړي اسلام آباد و تهران خو ئې باید ترنگین لاندې وي، د جگړې هغه شتمن حامی ملکونه چې د امریکې اقتصادي غول تراغېز لاندې دي د بهرني سیاست د ستراتیژیکو اړیکو فکري برخه وگرځي چې څنگه کولی شي سیاستوال دغه کړۍ تراغېز لاندې راولي ترڅو مرستې په جنګي ډلو محدودې شي امریکا یو ورځ پاکستان د تروریستانوته جنت بولي بله ورځ ورسره په میلیارډو ډالرو مرستې کوي همدا تېره اونۍ د امریکا د بهرنیو چارو وزارت راپور کې پاکستان تروریستانو ته جنت وبلل شو؛ مگر دې خبرې د پاکستان په کړنوڅه عملي اثر واچو؟ هېڅ، همغه خرک او درک دی! لازمه ده افغان سیاستوال له امریکائي چارواکو دا وپښتي چې دا دومخې سیاست به ترکله روان وي د دولت موقف باید لوړ شي او طالبان باید طالب پلوه ملک له نظره و غرزول شي په داسې حال کې چې طالبان هر ورځ خپل بهرني سیاسي اړیکي پراخوي دجون په یویشتمه ملابردر د آغلي «دیبورا لیونز»، د یوناما دفتر رئیسې سره په قطر کې وکتل د جون په ۳ مه ئې د ایران دبهرنیو چارو وزارت خاص استازی محمدابراهیم طاهریان سره قطر کې کتلي او هم د امریکا د بهرنیو چارو وزیر ښاغلي مایک پمپيو سره دسکایپ له لارې دسولي او نورو مسایلو په هکله خبرې کړي یعنی

د افغان دولت نه د طالبانو بهرنی لیدني کتنی زیاتي شوي دي مگر دولت خبرندی چې د کابل په ښار او کوڅه و بازار کې څه تېرېږي بهر خولا پر خپل ځای پرېږده، سوله به څنګه ټینګه شي چې چارواکي د ښار منځ کوڅو کې امن او امنیت نشو راوستی حوصله او گذشت ښه ده مګر نه تردې حده چې کوڅه ډېي قانون تر پېښولاندي کړي او د واکدارانو په سر ورپورته شي دا یوه نه ښونکي غمیزه ده چې په ژوند، کاروبار، اقتصاد او صلحي خورا اثر لری شي.

طالبان ولي افغان دولت په رسمیت نه پېژني:

د امریکې او طالبانو له توافق وروسته کله چې دولتی قوتونه په خپل بازګو کې مېشت پاتې شول دا یو ښه کار وه پدې ترتیب ډاکتر غني د ولسمشر او عالی سرفروندان په حیث دا ثابته کړه چې جګړه نغواري او صلحي ته رېښتني نیت لري مګر طالبانو له دې نیته منفي برداشت وکړ او دایې د ملي اردو ناتواني وګڼله او خپل برېښونه ئې پراخه کړل چې د خلکو د زیاتي مرګ ژبلي باعث شوه او همدا سبب شو ترڅو ډاکتر غني د بالمثل عملیاتو امر صادر کړي، دا امر د افغانستان د خلکو د دفاع په خاطر د دولت دنده جوړېده مګر دولت باید د سربازانو د مورال لوړولو او د طالب د مورال ماتولو لپاره ځنی اړین نور ګامونه اخیستي وای چې تراوسه ئې ندي اخیستي!

تر ټولو لمری دا چې امریکا د طالب سره په مستقیمه توګه خبرې کوي طالب ته په ملي او بین المللي ډګر کې اتوریته ورکوي د ټولو ستر اټوټیک تر وونونه خلاف افغان دولت پدې مذاکراتو کې نه شاملوي دا یوه ستره ضربه وه د افغان دولت په اتوریته باندې او کله چې د امریکا او طالب تر منځ توافقات لاسلیک کېږي امریکا ته پکار دا وه چې نور دهر راز جنګي او تعرضي عملیاتونه لاس واخلي ټول ځمکنی هوانی عملیات دولتی سرتېرونه وسپاري او دملی ځواکونو د مورال لوړولو هڅې ترسره کړي، مګر امریکې دا کار ځکه نکوي چې نغواري د طالبانو مورال د خپل پټو توافقاتو پر بنځت چې له طالبانو سره لري مات شي، امریکا غواړي داسې وښه ئې چې افغان دولت یو ضعیفه، ناتوانه، بېچاره او زبون دولت ده که امریکا نوي دولت د دفاع توان او واک نلري، دا په داسې حال کې ده چې طالبان روسته د توافقاتو له لاسلیکه د خپل سرتېرو د مورال د لوړولو لپاره مانورونه پیل کړل په نظامي جامو کې عسکري پرېټ یا رسم گذشت ئې نندارې ته کینود ترڅو وښي چې طالبان غښتلی پوځ لري او امریکایی جوړشوي پوځ (ملي اردو) ته اړتیا نشته یا اړتیا نه لري، سم دستي عملیاتونه ئې یو ډبل پسې په ۳۲ ولایاتو کې ترسره کړل او ملي اردوته ئې سختې ضربه ورکړې دملی امنیت ویاند له قوله په یوه اونی کې شاوخوا ۳۰۰ سرتېري مړه د ۵۰۰ نه زیات سرتېري زخمي او ۱۵۰ ملکی کسانو ته مرګ ژوبه واړوله دا مورال چا طالب ته ورکړ؟

بې شکه چې د امریکا او طالب تر منځ توافق لیک!

د حیرانتیا خبره دا ده چې څنګه پنځه کسه طالب ملي اردو ته د پام وړ مرګ ژوبله اړوي آیا دا یوه استخباراتي سناریو خپل تر شا نلري چې د افغان پوځ په هکله طالب چارواکو ته اړین معلومات په ګوتو ورکوي؟؟!! مګر ملي امنیت پدې هکله پټه خوله ده، نه پوهېږم څوک دې ناورین ته ځواب وائي! کله چې عامل روښانه نشي دا وژني د ملي اردو مورال باندې خورا بد اغېز اچولی شي آن دا عامل د دې سبب کېدی شي چې طالبان ملي اردو ځانته جذب کړي او خپل په ګټه ئې وکاروي.

افغان سرتېري سره له دې چې د لوړ مورال خاوندان او غښتلي دي مګر خپل توانمندي ئې تراوسه په مستقله توګه نده احساس کړي او یا روښانه ووايم چې ملي اردوته دغه زمينه نده مساعده شوې چې خپل قوت او توانمندي دخپل مټ

په زور احساس او لمس کړي، ملی ځواک اوس هم ځان په عملیاتو کې ناتوانه ویني په داسې حال کې چې ټول جنګ هم په یواځې توګه سرته رسوي، ملی ځواکونه سره له دې چې هوائی برخه کې ستونځې لري مګر ډېر غښتلی پوځ ده، ولسمشر څو واري د ملي ځواکونو د غښتلتیا په هکله سرګندونې کړي مګر تش خبرې کافي ندي عملي میدان د جګړې سور ډګر بې د امریکا له هر راز مرستو ملي سرتېروته پرېښودل دا د سربازانو د مورال په وچتولو او د مقابل جانب د مورال په ماتول ستر اغېز لری شي، دولت ته په کار دا ده چې د امریکایی ځواکونو له مشرتابه سره په یوه ګډه اعلامیه کې دا سرګنده کړي چې نور بهرني ځواکونه په هوائی او ځمکنی عملیاتو کې په قطع صورت سره ونډه نه اخلی، او دا خبر هر سرتېري ته ورسېږي دولت باید څو ستر او درانده عملیات په مستقله توګه د طالبانو په مرچلو ترسره کړي او رسنی دغه رشادت او سرخندي بېدریغه تبلیغ کړي دا کار د دې سبب کېږي چې ملي ځواکونه پدې پوه شي چې ستره وړتیا لري هر راز عملیاتونه بې له امریکایانو ترسره کولی شي اونور د امریکا هوابی او ځمکنی مرستو ته اړتیا نلري په خپل مټ باوري شي د دولت تبلیغاتي ماشین باید زیات فعال شي ترڅو طالبان پوه شي چې له یو ستر ملي ځواک او غښتلي دولت سره مخ دي نشي کولی چې نظامي ډګر کې بریا ته ورسې باید ځېروته غاړه کېږدي اوجبراً افغان دولت په رسمیت وپېژني او له خپلو بلند پروازیو پرشاشي او پر خپل ځای یخ کېږي. پاتې ډېر ژر

تذکر: هر گاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نبشته ها و مطالب دیگری از این نویسنده معزز را مطالعه کنند، می توانند با "کلیکی" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به "آرشیف" شان رهنمائی شوند!

استخباراتی جګړه او د سولې خوبونه (لمری برخه)
sabour_s_estekhbarati_jagla_desolh_khobuna۱.pdf